MUZIEKGEBOUWAAN'TIJ

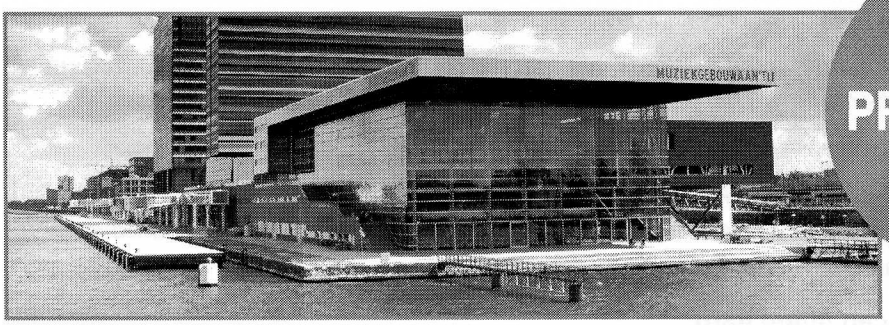

PROGRAMMA

Muziekgebouw aan 't IJ | Piet Heinkade 1 | 1019 BR Amsterdam | T 020 - 788 2000 (ma-za: 12.00 - 19.00 uur)

DINSDAG 16 DECEMBER 2008 20.30 UUR

CHINA IN CONTRASTEN: LIU FANG EN VRIENDEN

PROGRAMMA

Liu Fang:	pipa (Chinese lute) & guzheng (Chinese zither)
Yoshio Kurahashi:	shakuhachi (Japanese bamboo flute)
Pops Mohamed:	African kora, kalimba, mouthbow
Ziya Tabassian:	percussions (Tombak, framed drum)

- **Spring-River-Flowers-Moon-Night (Duo Shakuhachi en guzheng)**
  This is a masterpiece of the traditional "literary Repertory" of pipa classics, performed sometime with Xiao (vertical bamboo flute), here with Japanese Shakuhachi. In this piece, the nature - infallible muse of the Chinese artists - is the prime. The sounds of Xiao and drum, the top of the citadel, announce drawing of the night, whereas the travellers in boat contemplate on the river a splendid landscape in the twilight.
- **Spring Sea (duo Shakuhachi en guzheng)**
  This piece was originally for Shakuhachi and Koto duo in 1935 by the Japanese koto player and composer Michio Kiyagi,. It is one of classical master pieces in the traditional Japanese repertoire.
- **Solo improvisatie op percussie**
- **Duo Kalimba en Tombak improvisatie**
- **Solo Kora improvisatie**
- **Improvisaties op Pipa, Shakuhachi, Kora en percussie (Japan)**
- **Improvisaties op Pipa, Shakuhachi, Kora en percussie (China)**

pauze

- **The night of the Bonfire Fest, *Wu Junsheng* (China)**
  The composition of this piece is inspired by a traditional dance of the Yi tribes who live in Yunnan Province.

- **The change of the change, Liu Tianhua**
  The composer experienced the big changes after the end of the last dynasty (the Qing Dynasty), following by turmoil and wars among the warlords. He and his compatriots were longing for reform in China, and hoping for a better future. This piece composed for the movement of reform.
- **Shakuhachi solo: Waterfall**
  This is a traditional Shakuhachi solo performed by the monks who lived in the temple located below the waterfall of the Izu peninsula in Japan. Now both the temple and the monks disappeared long ago, only the music remains.
- **Duo Shakuhachi and African mond harp**
  Improvisation on a theme of meeting points with the sound of breeze (represented by shakuhachi) and honey song. The latter is related with the origin of the African mouthbow. Tribe people use to play the mouthbow to put the bees in trance so that they can collect the honey safely.
- **Nhemamusasa (duo improvisatie: Pipa and Kalimba) (Zuid-Afrika)**
- **Improvisaties op Pipa, Shakuhachi, Kora en percussie (Zuid-Afrika)**

De volgende concerten in de China in Contrasten zijn op:

10.02.2009 **Trio Min-Wu-Xu**
Min Xiaofen *pipa*, Wu Wei *mondorgel,* Xu Fengia *zheng*
Norman Perryman *beeldend kunstenaar*
19.30 uur: Inleiding op Foyerdeck 1 door musicoloog en China-kenner Frank Kouwenhoven

14.04.2009 **Flower Drum Ensemble**
Schalmeien en trommen van changsha (hunan)
19.30 uur: Inleiding op Foyerdeck 1 door musicoloog en Chinakenner Frank Kouwenhoven

Bereikbaarheid TRAMHALTE Muziekgebouw / Bimhuis
Wij attenderen u er graag nog even op dat de tramhalte bereikbaar is
via de lange trap rechts naast de Grote Zaal en de lift op de begane grond

TOELICHTING

Over 'Liu Fang en vrienden'

In de jaren negentig begon in China mondjesmaat de uitwisseling met 'wereldmuziek'. Muzikanten aan Chinese conservatoria proefden, zij het nog sporadisch, van de vele mogelijke zoetzure danwel gekruide combinaties van Chinees met Westerse, Afrikaans of Indiaas instrumentarium. Het is jammer dat die confrontatie met andere muzikale talen nu, ruim tien jaar later, in de Volksrepubliek nog steeds als een uiterst zeldzaam fenomeen geldt. Het Chinese muziekleven is zeer behoudend, de gemiddelde conservatoriummuzikant munt eigenlijk vooral uit in solistische hoogstandjes in het ijzeren 'traditionele' repertoire (meestal maar een handjevol stukken), en dat veel uitvoerders zich aan 'experimenten' met Westerse pop wagen leidt doorgaans vooral tot vrij voorspelbare en weinig geïnspireerde resultaten. Op de Chinese radio en televisie klinkt tegenwoordig erg veel Chinese pop, maar die steekt (weinige uitzonderingen daargelaten) zelden boven het betrekkelijk magere commerciële maaiveld uit. Meer gedurfde kruisbestuivingen, al was het maar met andere culturen van eigen bodem zoals die van Tibet, Mongolië, en Xinjiang blijven zeldzaam, als het al gebeurt is er nauwelijks een publiek of een zaal voor te vinden. Voor dit soort muziek kan men eigenlijk nog steeds alleen bij Chinese migranten terecht, bijvoorbeeld bij pipa speelsters als Wu Man, Gao Hong, Min Xiaofen en Liu Fang, die allen hun muzikale horizon pas hebben verbreed na hun vertrek uit China.

De stad Kunming, op een hoogvlakte in Zuid-China, waar het zo'n vier seizoenen per jaar heerlijk lenteweer is, heeft al heel wat sterke musici voortgebracht. Misschien dat de vruchtbare rode aarde en de schitterende rotslandschappen van de provincie Yunnan een bron van muzikale inspiratie vormen, of anders is het wellicht de artistieke chemie, die hier vonkt tussen de meer dan honderdtwintig in deze provincie levende minderheidsvolken. In Yunnan wordt veel gedanst en gemusiceerd: wie het aan den lijve wil meemaken hoeft maar een bezoek te brengen aan het Cuihu park in het hart van Kunming, waar het elke dag feest is: mannen met zakdoekjes op hun hoofd declameren luidkeels lokale opera, echtparen dansen met maanluiten om hun nek, en onder de bladeren van de bananenboom zit menig vedel-speler kalm voor zich uit te strijken.

Niet ver van dit park werd Liu Fang in 1974 geboren. Het was in Kunming dat ze als zesjarige, onder de leiding van haar moeder, haar eerste muzikale stappen zette. In etnisch kostuum, met rood-witte muts op, speelde ze als negenjarige voor het eerst haar lijfinstrument (de *pipa*) op een concertpodium, en twee jaar later vertederde ze met een optreden de Engelse koningin Elizabeth tijdens een staatsbezoek aan China.

Liu Fang behoort tot de Bai minderheid. Ze doet niet alleen de spreekwoordelijke schoonheid van Bai-vrouwen eer aan, maar ook hun (evenzeer spreekwoordelijke) schuwheid. Wie langs de rijstterrassen en visvijvers van Yunnan reist kan in ieder seizoen Bai meisjes buiten aan het werk zien, in felkleurige kostuums die wonderlijk genoeg smetteloos blijven in de modder van de rijstvelden. Kom je als vreemdeling te dicht bij deze harde werksters, dan is de kans groot dat ze er als hinden vandoor gaan. Liu Fang, zelfs nu ze de halve aarde heeft afgereisd, en een graag geziene gast is op wereldpodia van Parijs tot New York, is niet bepaald het soort 'persoonlijkheid' dat haar publiek met kwinkslagen of een vlotte podiumpresentatie voor zich wint. Ze kruipt het liefst geheel weg achter haar luit of citer, sluit zich geheel op in haar instrument, en laat toch vooral de snaren het verhaal vertellen. Schuw misschien, maar geen timide muzikant!

Haar verhaal is, ook als ze bestaand en overbekend repertoire speelt, altijd persoonlijk en sterk. Evergreens als 'Drakenboot' of 'Herfstmaan over het Keizerlijk Han Paleis' klinken bij Liu Fang net zo fris van de lever als spontane improvisaties samen met een Japanse fluit of Afrikaanse harp. Ze speelt bij voorkeur met haar ogen dicht, maar aan de muzikale interactie met partners blijft weinig te wensen over.

Liu Fang zwaaide in 1993 met lof af aan het conservatorium van Sjanghai (waar ze ook de 21-snarige citer *zheng* leerde spelen), en vertrok nog datzelfde jaar uit China; niet met het oog op een internationale carrière, maar vanwege de liefde: via een briefwisseling had ze haar toekomstige echtgenoot leren kennen, een Chinees in Berlijn. Die was zo onder de indruk van haar spel dat hij zijn succesvolle carrière als wetenschapper opdoekte en als manager voor Liu Fang aan de slag ging. Via hem vond ze al snel de weg naar Europese en Amerikaanse podia. Enthousiast publiek en een regen van prijzen deed de rest.

Een Franse krant roemde Liu fang als 'Keizerin van de pipa'. Keizerin of niet, na diverse filmtracks en tien eigen CDs – waaronder *Son de soie* (2006), bekroond met de prestigieuze Charles Cros Award in Frankrijk – is Liu Fang niet meer weg te denken uit het internationale wereldmuziekcircuit. Ze leerde improviseren bij Tran Van Khe, veteraan van de Vietnamese muziek in Parijs, en speelde met uiteenlopende sterren van de wereldmuziek samen, o.m. met Debashish Battarcharya (hindustani slide gitaar), Fahan Sabbagh (ud, Syrie), Malcolm Goldstein (viool, Amerika), Ballaké Sissoko (kora, Mali), Henri Tournier (bansuri fluit, Parijs) en Oliver Schroer (vedel, Canada). CBC TV wijdde een filmdocumentaire aan haar samenwerking met de Mongoolse epische zanger Khongorzul Ganbaatar en de in Montréal wonende cellist Yegor Dyachkov. Componisten als Murray Schafer, José Evangelista en Melissa Hui schreven nieuw werk voor Liu Fang. Ook

in het Chinese repertoire van avant-garde muziek (o.m. de pipa-concerten van Tan Dun en Zhou Long) is ze goed thuis.
In dit concert gaat ze, op *pipa* en *zheng*, een onbevangen dialoog aan met shakuhachi-meester Yoshio Kurahashi, kora-virtuoos Pops Mohamed en Iraans percussionist Ziya Tabassian. Sinds 1996 woont Liu Fang afwisselend in Montréal (Canada) en in Parijs.

OVER PIPA EN ZHENG

Zoals veel andere Chinese instrumenten is de *pipa*, een peervormige, vier-snarige luit, een import-instrument uit Centraal-Azië. De herkomst van de naam is niet zeker, maar mogelijk geven de twee lettergrepen ('pi' en 'pa') simpelweg het geluid weer van het opwaarts en neerwaarts tokkelen. Het oudst bekende model van dit instrument zou al meer dan tweeduizend jaar geleden in China hebben gecirculeerd, en mogelijk zijn ontstaan als slagwerkinstrument (een trommel bevestigd aan het uiteinde van een stok). Maar het waren vooral de (aanvankelijk slanke, later ook peervormige) luiten uit Perzië en andere buurlanden die via de zijderoute in China terecht kwamen die het instrument daar (zo'n tweeduizend jaar geleden) een snelle opmars bezorgden. Pipa's worden in volksmuziek gespeeld, in klassieke orkesten, door rondtrekkende muzikanten en in theehuizen, eigenlijk bijna overal. De befaamde grotschilderingen van Dunhuang laten meer dan zevenhonderd pipa's zien uit bijna tien eeuwen: een prachtig prentenboek van de ontwikkelingshistorie van dit instrument. Na de negende eeuw boette de pipa aan populariteit in, wellicht omdat de toenmalige Chinese heersers het als een 'buitenlands' instrument beschouwden en last hadden van xenofobie. Zodoende werd steeds meer 'vreemde' cultuur uit China geweerd, in elk geval aan het Chinese hof. Op het platteland is de luit waarschijnlijk nooit weggeweest, en in de laatste vier eeuwen dook hij triomfantelijk op in steeds meer genres, van opera tot verhalende zang. De pipa heeft geleidelijk aan meer fretten en meer technische mogelijkheden gekregen, en wordt tegenwoordig met stalen snaren gespeeld (in plaats van met zijde- of darmsnaren) voor grotere resonantie.
De zheng (een liggende citer met bruggen, en met 13 tot 25 snaren, in de moderne versie meestal 21 snaren) heeft een veel oudere geschiedenis, en is waarschijnlijk een inheems instrument: 2500 jaar geleden al in Chinese hofmuziek te vinden, en tot vandaag de dag China's meest populaire traditionele instrument. Er zijn vier tot vijf duidelijk verschillende regionale stijlen (waarin de zheng meestal solo wordt gespeeld), en er bestaat een keur aan verschillende typen instrumenten. De speelstijl van Liu Fang is (zowel wat *pipa* als *zheng* betreft) hoofdzakelijk gebaseerd op de grootstedelijke traditie zoals men die tegenwoordig aan Chinese conservatoria onderwijst. Ze zal enkele traditionele stukken (uit de laatste twee eeuwen) vertolken, naast enkele meer recente composities.

DE MUSICI

Yoshio Kurahashi behoort tot de bekendste *shakuhachi* (bamboefluit) spelers van Japan. Hij leerde het vak van zijn vader, die hem wegwijs maakte in de zevenhonderd jaar oude *honkyoku* solo-traditie van de zengboeddhistische tempels van Japan. Kurahashi is ook thuis in klassieke ensemble muziek van de Edo periode, en in nieuw repertoire. Hij ziet terug op een carrière van al meer dan dertig jaar als leraar en uitvoerend musicus, en geldt als een internationaal 'ambassadeur' voor de *shakuhachi* en (meer in het algemeen) de Japanse *hogaku* traditionele muziek. Kurahashi concerteert geregeld in Amerika, maar toerde ook in Israël, Maleisië, China, Thailand, Singapore, Canada en Europa. Hij heeft studenten van vele nationaliteiten onder zijn hoede.

Pops Mohamed (Ismael Mohamed-Jan), onder zijn fans bekend als 'Minister van Muziek', is een alom gerespecteerd Zuid-Afrikaans multi-instrumentalist, jazzmusicus en producent. Zijn voorliefde voor timbres weerspiegelt zich in het brede instrumentarium waarop hij goed thuis is: Afrikaanse mondharp, bird whistle, berimbau, didgeridoo, gitaar, keyboard, kora en duim-harp. Hij is eclectisch waar het zijn muzikale voorkeursstijlen betreft, die variëren van kwela tot pop en soul. Pops Mohamed werd in 1949 in Benoni geboren, maakte al muziek voor hij kon praten, en had op z'n veertiende zijn eerste eigen band (The Valiants), die de kunst afkeek bij grote sterren als Abdullah Ibrahim en Kippie Moeketsi. Als producent lanceerde hij o.m. het prijswinnende album *Finding One's Self* van Moses Taiwa Molelekwa. Zelf speelde hij tot op heden elf albums bijeen, waaronder het succesvolle *Africa Meltdown*.

Ziya Tabbasian geboren in Iran, speelt al *tombak* (Perzisch percussie-instrument) vanaf zijn elfde jaar. Van 1994 tot 2001 studeerde hij Westerse klassieke percussie bij Julien Grégoire in Montréal. In 2002 keerde hij terug naar Iran om zich verder in de *tombak* en traditionele Perzische percussie te verdiepen. Hij speelt veelvuldig in een duo met zijn broer Kiya Tabassian, en in diverse ensembles van vroege, hedendaagse en

wereldmuziek, waaronder het Ensemble Constantinopel (voor middeleeuwse en renaissance muziek), waarvan hij medeoprichter is, en het Duo Prémices (sopraan en slagwerk). Ziya heeft een indrukwekkende staat van dienst waar het samenwerking met andere topmuzikanten en -ensembles betreft: hij deelde het podium met Keyhan Kalhor, het Kronos Kwartet, Hossein Omoumi, Ensemble En Chordais, de Studio Oude Muziek Montréal, Nouvelle Ensemble Moderne en vele anderen. Hij toerde over de hele wereld, maakte vele Cd's (het meest recent de kaskraker TOMBAK, op het label Ambiances Magnétiques).

MUZIEKGEBOUW AAN 'T IJ

De Amsterdamse concertzaal voor de 21ste eeuw

kaartverkoop en informatie
Piet Heinkade 1 | Amsterdam | Kassa: T +31(0)20 - 788 2000 (ma t/m za: 12.00 - 19.00 uur)
kassa@muziekgebouw.nl www.muziekgebouw.nl

PROGRAMMA - BESTEL VIA WWW.MUZIEKGEBOUW.NL

DECEMBER

WO 17 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Casal Kwartet: Wien um 1900 – Zwischen Tradition und (aufbruch in die) Moderne

DO 18 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Ives Ensemble: Enige muzikale afleiding

Vr 19 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Asko|Schönberg o.l.v. Reinbert de Leeuw

ZA 20 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Opera Trionfo & Nieuw Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard:
Les aventures du roi Pausole, operette in drie akten

ZO 21 | GROTE ZAAL | 15.00 UUR
Shell Harmonie Amsterdam en KLM Harmonie

ZO 28 | GROTE ZAAL | 19.30 UUR
Calefax Rietkwintet: PAN 5

DI 30 DECEMBER
Dag van de Bamboefluit

JANUARI

DO 01 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Asko|Schönberg: Des canyons aux étoiles

WO 07 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Reinbert de Leeuw (piano): Liszt

DO 08 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Ictus: An Index of Metals

DO 15 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Asko|Schönberg: Niccolò Castiglioni: portret van een excentriek componist

VR 16 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Ruysdael Kwartet: Stars and Stripes

MA 19 T/M WO 21 JANUARI | 20.30 UUR
De Nieuwe Opera Academie:
L'incoronazione Di Poppea

DO 22 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Calefax Rietkwintet:
Calefax en Marco Blaauw

VR 23 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
De Nederlandse Bachvereniging:
De Kroning van James II

ZA 24 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Yoram Ish-Hurwitz (Piano): Iberia

ZO 25 | GROTE ZAAL | 12.00 UUR
A(i)rco Ensemble: Prokofjev, Beethoven

ZO 25 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Cappella Amsterdam: Zwanenzang van Schütz

DI 27 | GROTE ZAAL | 12.30 UUR
Nederlandse Strijkkwartet Academie:
Gratis lunchconcert

DI 27 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Pieter Wispelwey (Cello) & Paolo Giacometti (Piano):
Schumann

WO 28 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Schönberg Kwartet:
Schulhoff, Zemlinsky, Schönberg

DO 29 | GROTE ZAAL | 20.30 UUR
Asko|Schönberg: Japanse Mix